

„Soča“

Izhaja vsak petek o polne in velja s priloga „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana: Vse leto gld. 4-40. Pol leta „ 2-20. Četrť leta „ 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština. Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročimo znižamo, ako se oglase pri upravitelstvu. „Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravnimi (na par) „Sočinimi“ številkami. „Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak drugi in zadnji petek meseca. Kedar je v petek praznik, izhaja listi že v četrtek.

SOČA

Oznaniła in bes za štiritipno 8 vsakajo 1krat, 7 „ 2 „ 6 „ 3 Večkrat — po pogodbi. Za večje orke po prostoru. Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nuški in Šoleki ulici po 8 kr. Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravitelstvu „Soče“. — Neplačanih pism uredništvo ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravitelstvo je v Mar. zinjjevi hiši, Via del Mercato št. 19, II

(Izdaja za deželo.)

Tiskovna pravda

prof. Babsch-a proti „Novi Soči“

dne 21. in 22. aprila l. 1893.

(Konec.)

Uprašanja porotnikom.

Ko se sodni dvor vrne, prečitajo se porotnikom uprašanja, ki se v skrčenem obsegu glasé:

1. a) Ali je Andrej Gabršček kot pisatelj člankov, omenjanih v obtožnici, kriv, da je z naznanjenjem izmišljenih prigodb obdolžil po tiskovini profesorja Franca Babsch-a nečastnega in tako nenravnega dejanja, ki bi ga storilo zaničljivega in ponižanega pred javnim mnenjem?

b.) (V slučaju potrditve prejšnjega uprašanja): Ali je zatoženec dokazal resničnost svojih trditvev, ki so obsežena v glavnem uprašanju?

2. a.) Ali je urednik „Nove Soče“ kriv, da je v članku „Goriški kole-sarji“, priobčenem v 25. št. 1892. l., ne pripovedovaje nikakih dogodkov, dolžil prof. Babscha zaničljivih lastnostij ter izročil ga javnemu zaničevanju?

b.) (V slučaju pritrditve na gornje uprašanje): Ali je zatoženec dokazal resničnost nečastnih dejanj prof. B., s katerimi bi utrdil svojo sramotenje?

Proti uprašanjam ni ugovora od nikake strani. Zató dobi besedo tožilec zastopnik

dr. Graziadio Luzzatto.

ki začne svoj govor med napeto pazljivostjo in grobno tišino po celi dvorani. Mož je splošno znan, da silno rad politizuje v svojih govorih, kar je pri sinu „Corrierove“ urednice sicer samo po sebi umljivo. Zató je bila radovednost od slovenske in lahonske strani silno velika, kakó si zgovorni žid privoščí naše narodno glasilo in njegovega urednika, ki sta v irredentovskem taborju najbolj sovražena predmeta. Posebno Slovenci, in med temi marsikateri njegov klient, so na poziv v „Soči“ se posebno sklenili, da bodo pozorno pazili na vsako njegovo besedo. Ko je sam dr. Graziadio čital v „Soči“ pozivček, naj bi prišli poslušat ga zlasti njegovi slovenski klienti, je dejal: Urednik se moti, ako misli, da ga bom kdo vé kakó napadal; govoril bom mirno in stvarno. Verjemo, da žid dr. Graziadio umeje, kaj je njegova korist; toda

poglejmo, kakó mož govori o nas Slovencih tudi tedaj, kedar je „miren in stvaren“. Glavne misli njegovega govora so naslednje:

Najpoprej razklada porotnikom, kakor učencem v ljudski šoli, kaj je čast. Pravi, da vsakemu človeku mora biti čast dragocena svetinja; zató si časti ne pustimo vzeti od nikogar. Ni ga pa moža, ki bi bil v javni tiskovini takó hudo žaljen na svoji časti, nego prof. Babsch v „Novi Soči“. Ni bilo še dosti žaljenja v enem članku, sledil mu je še drugi, a naposled mu je „N. S.“ še zagrozila: „Na svidanje pri Filipih.“ — Naravno, da na taka žaljenja prof. Babsch ni mogel molčati, ker ni bil žaljen te kot človek, marveč tudi kot c. kr. profesor, kot uzožitelj mladine, ki se mora braniti pred takimi naskoki. kajti s častjo brani tudi svoje socialno stališče. In zató smo se našli pri Filipih, da danes poravnamo svoje račune.

Govori dalje o prvem „Sočinem“ članku in dokazuje, da vse dolžitve, ki so po izjavi urednika namenjene „Tagespost“, so usperjene naravnost proti Babschu. Gabršček ni dokazal, da Babsch je hujskač, pač pa je „Soča“ tista, ki hujska deželane proti meščanom (!).

Odločno odklanja trditvev, da Babsch gré na roko našim irredentovcem s strupenimi dopisi v nemških časopisih. (Kdaj in kje je „N. S.“ to trdila? Ali ni urednik odločno odklonil tako tolmačenje?! Ur.)

Zatoženec je dejal, da je pripravljen z dejajci in s pričam dokazati, da so njegove dolžitve resnične. A kaj je dokazal? Nič! (Kakó lepó! Zakaj je tožitelj skrival za neke paragrafe, da nam ni bilo dovoljeno dokazati resničnosti naših dolžitvev? Ur.)

Čeraj je bil prof. Babsch tisti, ki je sedel na zatožni klopi (Veseli nas, da je žid dr. Graziadio vsaj to resnico povedal! Ur.) Prav mučno je bilo gledati moža poštenjaka (galantuomo), ko je moral požirati napad za napadom, toda pri dokazu resnice razbili so se vsi v prazen nič. (Saj dokaz resnice nam niti dovoljen ni bil!! Svoje dolžitve vzdržujemo vse v veljavi! Ur.)

Na to začne govoriti o svetem poklicu časnika. Ako pomislimo, da žid dr. Graziadio je sin „Corrierove“ urednice, moramo si lahko predstavljati, kake pojme ima mož o tem „svetem poklicu“. Cikajoč

*) Saj urednik je bil pripravljen, da bi se začel boj z „uma svitlim mečem“, kakor se spodobi „pri Filipih“, a zakaj prof. B. in žid dr. L. tega nista marala? Ta „zakaj“ znan je vsem, ki B. poznajo! Ur.

na „Sočo“ žigosa časnika, ki je zgrušilo svojo sveto nalogo, ki postaja orodje obrekovanja in hujskarije, ki v blato tepta načela enakopravnosti in pravice, ki seje povsod te sovraštvo in narodno nestrpnost, itd. itd.

Takih rožic pometal je toliko, da se je celo gospodu predsedniku že preveč zdelo in da je židu pretrgal besedo, opominjajoč ga, da takó razžaljivo mu ne pusti dalje govoriti. Pa dogodek je žida zadel vidno neprijetno; pomolčal je nekoliko in potem nadaljeval:

Od obrekovanj trebalo bi priti do dokazov. Ali smo jih slišali? Nikakor ne. Omenja Frommerjevo zadevo in ono z goriškim županom dr. Maurovičem, na kar sklene in zahteva ostro kazen za zatoženega urednika.

Dr. Laginja govori mirno in dostojanstveno v lepi italijanščini in sicer najpoprej o §. 491. k. z., ki brezpogojno dopušča dokaz resnice. Ta paragraf razlagal je popolnoma takó, kakor pozneje dr. Stanič v zagovoru bivšega urednika goriškega „Rinnovamenta“. Ker je bila ta obravnava mnogo krajša, priobčimo obširneje ta del Staničevega zagovora.

Zagovornik se pritožuje, da dokazi resnice, katere je urednik ponudil, niso bili sprejeti. — Na to pride na svojo načelno trditvev, da ljudski sodniki bi morali poznati jezik zatoženca, zlasti v našem slučaju bi morali v izvirniku razumeti tožena članka. Pravi, da „Tag.“ je sovražna Slovanom, in le o njej je govoril članek, da gré na roko našim irredentovcem. Zató upa, da porotniki bodo zaničali prvo uprašanje.

Na to govori o drugem delu zatožbe. Prostor nas silí, da skrajšamo to poročilo. Zató rečemo le toliko, da iz poprejšnjih govorov urednika in zagovornika je lahko umeti in misliti si nadaljni izborni zagovor dr. Laginje, ki je v vsakem pogledu izvrstno rešil svojo nalogo.

Konec obravnave.

Točno o polne se obravnava zopet pretrga in sodni dvor zapusti dvorano. Ko se za pol ure vrne, razlaga predsednik porotnikom na dolgo in široko povod te pravde, napad pri Mirnu, Babšev dopis v „Tagespost“, popravek kolebarskega kluba, tožena članka v „Novi Soči“ ter o uspehih dvoledne obravnave; priporočá jim strogo stvarnost, toda ne morebiti po zasebnem prepričanju, katero so že prinesli k obravnavi, marveč svojo sodbo naj izrečejo edino

le na podlagi prepričanja, katero so dobili tekom obravnave.

Ob 1.15 pop. porotniki gredó v svojo sobo in vrnejo se za pol ure. Načelnik porotnikov Eugenio conte Valentini, predsednik „Legge Nazionale“ v Tržidu pri morju, prečital je zaplenik, ki je povedal, da porotniki so obé glavni uprašanja soglasno potrdili, dopolnili uprašanja pa zaničali.

Ko se je to godilo, je bil urednik v stranski sobi, ker takó veli zakon. Na to ga predsednik pokliče v dvorano in zaplenikar zopet prečita razsodek (verdict) porotnikov. S tem je urednik izgubil pravdo.

Žid dr. Graziadio Luzzatto žaliteva na to, naj se urednik ostro vrnaje, ker je več obteževalnih okolnostij; zahteva izgubo enega dela varščine pri „Novi Soči“, pravdne stroške in da se mora razsodba objaviti v „Novi Soči“, „Corriere di Gorizia“, „Ico del Litorale“, ker to so domači časopisi („Rinnovamento“ za žida ni domači list!), dalje v „Osservatore Triestino“ in v „Tagespost“.

Zagovornik dr. Laginja temeljito ovrtve vse obteževalne okolnosti, katere je navedel žid dr. Graziadio, in našteje olajševalne okolnosti, ki govore za urednika. Upré se zahtevi, da bi se razsodba priobčila v navedenih časopisih, marveč edino v „Novi Soči“ in to v slovenskem jeziku ne pa v laškem.

Ob 2.10 sodni dvor zapusti dvorano; vrne se ob 2.35 in predsednik prečita razsodbo, da: urednik Andrej Gabršček se obsodi na 200 gld. globe in v slučaju, da bi se ta na mogla iztirjati, na 40 dni zaporá; dalje na 100 gld. izgube pri varščini; na pravdne stroške, razsodbo pa da potreba v italijanščini priobčiti v „Novi Soči“ in „Osservatore Triestino“.

Urednik takoj naznani prit. bo ničnosti.

Verodostojnost c. kr. prof. Babscha.

V „Soči“ od 28. aprila priobčili smo izjavo g. prof. Ant. Santela, da ni dobil od Babsch-a ne ustnega, ne pismenega zagotovila, in tudi ne po kakih tretji osebi, da Babsch ni pisal Slovincem sovražnih dopisov v „Tagespost“. To izjavo je prof. Š. priobčil vsled „Corrierovega“ poročila, v

PODLISTEK

Govoreček

o priliki blagoslovljenja novega poslopja „Slo-ginih šolskih zavodov v Go-ici.

Veseljnosti stvarnik, cladár svetóe, Razlij toč obilno svoj blagoslov!

Škropili te dni so krilatci z višine Posušena zemeljska tlá, In blagoslov bežji v podobi dežja Rosil je na griče, rosil na ravnine, Poškropil je vrte in njive in trate..... O naj bi pač bile to kapljice zlate Ter kmeta rodile prideleke bogate, Rodile obilo mu časnih darov, — V to Večni dodeli svoj blagoslov!

Poškropil sedaj je namestnik Njegov, Boritelj za čast in korist domovine, Največji prijatelj te naše mladine, Poškropil je vrtec nam nov, Na čegar prijazne, prostorne gredice Najdražje mi zdaj presadimo cvetice, Poškropil je vrtec, ki poln bo cvetov, — Bog večni dodeli mu svoj blagoslov!

In Večni rad daje nam svojih darov! Poškropil te dni je in danes naravo Človeku v korist in pa sebi na slavo: Vse zdaj se oživlja okrog in okrog, Razvijajo vrte se, pólje in log, Po drevji, po grmih iz trave Cvetice veselo vzdignjejo glave In rádo na njé se ozira okó. Povsodi življenje, zelenje in cvetje, Povsodi prerádostno petje — Kakó je vse to neizrečno lepó, Oj hvala ti, dobro nebó!

Dočaka naj človek se toliko pomládi, A ko se za zinj povrne nam cvet, Vesel ga je vsak ko za mladih let, Vesel ga po stari navadi. Pozdravljam te torej prijazna pomlad, Čas petja in cvetja, veselja in nad!

A glejte, tu sredi pomladi rastljaske, Sred poljskih in vrtnih cvetic, Cvetic imámo še dražjih nam lic, Cvetice nedolžne detinske, Cvetice živé in krasné Cvetice po naše sladkó govoreče, Ko slavéki lepó in glasno žvigoleče, Da sega v srce.

Ta živa pomlad, te človeške cvetice, To dečki so naši in naše deklice, — Kdo rad bi ne gledal na njé? Lepó jo to zreti: pomlad sred pomladi, Jaz vidim jo rad, vi jo gledate radi.... Pozdravljena, živa ti naša pomlad, Ki toliko vzbujá prijaznih nam nad!

Pri cvetkah ne zre se pá samo na liste, Na barve zlate in pa srebrnočiste. V katere njih cvet Krasno je odét; Največjo veljavo, Veljavo res pravo Le cvetka imá Preblagega polna duhá!

Vijolice skromne, pa zlahkó duhteče So ljubše mi bile vsikdar, Ko cvetke vrtove bogatcev kraseče, Ki duh jim podéljen ni v dar. In dražje so cvetke mi naše domače Iz kmečkih ponižnih in delavških koč, Ki sem presajéne so nežno cvetóe, Kot té. ki gojé jih ponosne palače,

Kot cvetke bogate, Gldáve, bahate, Ki cvet jim sicer je krasán, Če duh jim pa s cvetjem ni dan..... A treba duhá je, pomladi duševne Posebno za naše cvetice pohlevne! Oj pridi, ej pridi, duševna pomlad, Na skromne in nežne te cvetke naše In z uhom napolni odprte jim čáse, Da bodo rodile prekrasen nam sad. V ta srčeca mlada i v mlade te gláva Priplavaj duh božji, duh sveti z višave, Ponesi nebeški jim svoj blagoslov, Dodeli obilnost jim svojih darov: Saj tvojih dari vseh Slovincu je trébu, Da tu pribori si vsaj črnega hleba!.... A — tvojih dari pač dobiva Slovén, Duševnih dari, kot drug narod noben: Ti daješ Slovincu giávno umovito, Ti daješ mu z umom srce plemenito, Ti daješ v obilnosti zmožnosti nam. Ti daješ, kar vodi uboge trpine Iz sázne doline v presrečne višine. Ti daješ dar prave pobožnosti nam! En dar pa, en dar še dodeli nam Ti: Daj dar nam moči, daj dar nam moči, Daj vstrajnosti dar, Značajnosti dar!

A kadar razliješ Ti svoje dari Na ljubljene naše človeške cvetice, Potem že te naše skrbné vrtarice Lepó in umno poskrbé, Da v njih se razvíje in um in srce, Da bodo te cvetke v veselje rodbini, Da bodo v korist in pa v čast domovini. In meni bo tudi za cvetke te mar, Skrbáu jim bom vedno vrtárnar.

Dá, skrbni jim bomo vrtárnari vsikdár;

S. Gregorčič.

katerem je bila tiskana ta neresnična Babsch-eva trditve. — Izjava prof. Š. naradila je na vse strani globok utis; Babsch se je pogreznil še bolj v lužo, v kateri je tical do grla že poprej. — Vse to ma pa še ni zadostalo, marveč mož hoče v luži kar naravnost utoniti. Poslal nam je namreč sledeči popravek:

Slavno uredništvo „Nove Soče“ v Gorici
Na podlagi §. 19. tiskovnega zakona zahtevam, da se odstavek „Izjava“ podpisana prof. A. Santel v „Novi Soči“ dne 28. aprila 1893. števil. 18 takó le popravi:

Pri obravnavi dne 22. t. m. nisem objavil, da sem g. profesorju Santelju „rekel“, da nisem nikoli raztaljivih člankov proti Slovincem pisal, ampak objavil sem, da sem g. profesorja Santelja „informiral“ („ich habe den Prof. Santel informiert“), da nisem nikoli raztaljivih člankov proti Slovincem pisal.

Resnica je, da sem prosil gosp. prof. Baara, da naj mu omenjeno pové. G. prof. Baar zamenjal je osebo in povedal je gospodu uredniku Andreju Gabrščeku. Razen tega mi je bilo znano, da je gospod prof. Kimmerle g. prof. Santelja zagotovil, da niso bili oni raztaljivi člani v „Tagespost“ moji.

Gorica, dne 2. maja 1893.
F. Babsch,
k. k. Profesor.

Ta popravek je bil spisan v pisarnici žida dr. Graziadina Luzzatta; Babsch ga je le podpisal. Za pravni nezamisel cellega popravka odgovoren je torej v prvi vrsti dr. Graziadio, degar tolmačenje o §. 19. t. z. kar obdajamo. Ta popravek bi lahko mirnim srcem vrgli v koš, a priobčili smo ga, ker z njim Babsch ne le ničesa ne popravi, marveč zagazi še v hujske neprilike.

Kaj je trdil prof. Š.? Dejal je, da od Babscha ni dobil po nikaki poti onega zagotovila (da Babsch ni pisal „Tag.“ Slovincem sovražnih dopisov). Isto nam v gornjem popravku potrdi sam prof. Babsch, ki pravi, da je napisal dr. Baara, „da naj prof. Š. omenjeno pové“, česar pa ta ni storil. Razen dr. Baara — kakor je razvidno iz tega popravka — pa nihče drugi ni imel naročila, „naj profesorju Š. omenjeno pové“ v imenu Babscheva. Prof. Babsch torej prof. Š. ni niti „rekel“, niti ga je „informiral“ o tem, da ne piše Slovincem sovražnih dopisov. Babscheva trditve pred porotniki bila je zategadelj popolnoma uresnična.

Toda najlepše se le pride! Prof. Babsch se sklicuje na prof. dr. Baara, češ, da je njega napisal, „naj prof. Š. omenjeno pové“. Na podlagi neoporečnih informacij moramo tudi to Babschevo trditve odločno zavracati kot naravnost iz zraka vzeto izmišljotino. Babsch ni nikdar napisal dr. Baara, naj govori kaj s prof. Š., katerega ime se med njima niti imenovalo ni. — In s tem razpade v prazen nič Babschevo govorjenje pred porotniki in gornji še bolj predizren — da ostijeje ne rečemo — popravek.

Kakó pride dr. Kimmerle v to polemiko je zopet prav značilno za našega c. kr. prof. Babscha. Dr. K. ni imel prav nikakega naloga od Babscha; zato tudi B. po dr. K. nikogar informirati ni mogel! Jasno, kaj?!

Kot jedina resilna vejica zdelo se je B. okolnost, da je dr. K. v nekem razgovoru, katerega se je udeležilo več gospodov, izrekel profesorju Š. o enem samem dopisu v „Tag.“ (v letošnjem marcu) svoje osebno mnenje, da ni prišel iz B. peresa, dočim so drugi gospodje bili nasprotnega mnenja. Ali je to kaka informacija od strani Babscheve?! Smešno!

Iz tega popravka je razvidno, da cela ta zadeva, ako bi bil Babsch tudi res informiral g. prof. Š., je največ le kakih osem tednov stara, pred obravnavo pa le kakih 5 do 6 tednov. Uprašamo: Kaj ima to opraviti s pravdo, ki je začela že 1. esca junija 1. 1892? Umejemol! Prof. B. je pred porotniki govoril tako nedoločno, da smo vsi mislili, da B. je že, predno ga je „N. S.“ okrcala, naznanil prof. Š., da on ne piše tistih strupenih dopisov proti Slovincem. Iz njegovih besed je donelo to-iste: Vidite, gospodje porotniki, kakó zlobno me je „N. S.“ napadla, ko je njen urednik gotovo moral izvedeti od čitalniškega predsednika prof. Š. moja odločna zagotovila, da ne pišem strupenih dopisov proti Slovincem. S tem je naredil krivico zatoženemu uredniku. Kakó jo popravi?

Podobno gornjemu popravku dal je prof. B. tudi izjavo v „Corriere“ od 4. t. m. Prof. Š. ni molčal, marveč takoj v sledeči „Soči“ 5. t. m. dal je Babschu odgovor, kakoršen predrznost zasluži. S tem je povsem zamašil usta resnicoljubnemu c. kr. profesorju in vzgojitelju naše mladine Francu Babschu. Namesto njega pa se je oglasil židovsko lahonski „Corriere“ od 6. t. m. z dvema člankoma, katera sta skoro brez dvoma prišla iz peresa Babschevega zastopnika. Članka sta naperjena proti g. prof. Š., kateri nam je kot svojo zadnjo besedo v tej zadevi poslal sledeči odgovor:

Zadnja beseda. — „Corriere“ od zadnje sobote daje meni in mojim slovenskim kolegom takó modre nanke, da si ne morem kaj, v sledečih vrstah dati mu za nje primerno pobotnico. Dolže me sofistike, ker ne priznavam prof. Baschu pravice, djanje koga drugega sebi pripisovati. Če bi pisec „Corrierovih“ člankov, slišavši, da je nekaj nekdó smodnik izumel, trdil, da ga je on sam izmašal, bila bi to po njegovi logiki le „piccola inesattezza“. Nemogoče ovreči suhe resnice, gloda mojo v zadnji „Soči“ na kocu dodjano (sicer neoporečno) opazko, da brez dokazov se morem smatrati informiranim, ako rad hočem. A za to ni šlo pri sodnijski obravnavi, kako je moje mnenje o izvira „Tagespostnih“ člankov, ampak prof. Babsch je imel izpovedati, kaj da je on storil in česar on ni storil. „Corriere“ tedaj skuša takaj čitatelje slepiti, in to se imenuje sofistika. Resnica nikoli ne potrebuje sofistike ampak neresnica; zagovornikom slabe stvari je ona edino rabljivo orodje.

Najbolj pa „Corriere“ obžaluje, da sem bajé radi nevažne malenkosti hrup uzročil, s tem brez potrebe kolego na dobrem imenu oškodoval, pregressil se zoper kolegijalnost in — to zdihovaje izreka — pohujšal neččo se mladino.

Tu treba malo obširnejšega pojasnila. Dne 9. marca t. l. prinesel je „Corriere“ v predalu „Novice iz mesta in z dežele“ nastopni venček cvetic: „Neki fanatični profesorji (1) vrželo vsakega dijaka pri izpitu, kateri ni voljen zahajati v čitalnice (2) (tedaj je govor o slovenskih profesorjih), katere so ognjišča rusofilstva (3) da tam v svojo npravstveno pogubo (4) z njimi popivajo (5) do družega dne (6), kedar z njimi skupaj, vsi pijani? (7) z rusko zastavo (8) odidejo.“

Slovenski profesorji smo strmeli, kako more kaj takega smeti tiskano na dan. Znamenovano je bilo z besedami „abbiamo dalla città“ kot uredništvu došlo poročilo. Skrbeli smo, da se je na članek opozoril dež. šolski svet. Predsedništvo d. š. sveta, katero dobiva o vsem šolstvu v obsegu namestništva natančna poročila, in ima na strani nadzornike, in je tedaj najbolje o vsem podučeno, kaj se po šolah godi, objavilo je na to uradno v „Osservatoriu“ in vrh tega v „Adriji“ notico, da so ona „Corrierova“ natolcevanja popolnoma neosnovana. S tem so bile njegove trditve označene kot suhe laži. Kakor smo pričakovali, je „Corriere“ ona dva popravka popolnoma prezrl; in to kaže, da je te laži sam skoval; kajti če bi bil le po kakem poročevalcu mistifikovan, in hotel resnico poročati, bi bil svoj spis na to popravil.

Enake laži je pa „Corriere“ o slovenskih profesorjih že večkrat prinesel.

In ta list „se čita“ v družinah ter zahaja v roke mladini; in tak list nas imenuje pohujševalce mladine!

Kakor vsakemu znano, spada laž med najzaničevanejše človeške napake. Prigovori vseh narodov jo postavljajo s tatvimo v eno vrsto. Med lažmi najpodlejša je ona, ki jemlje čast bližnjemu, t. j. obrekovanje. Zaradi ene same take laži je med poštenimi ljudmi človek ob vse spoštovanje, izobčen iz vsake dostojne družbe. A takih lažij je usipal „Corriere“ kar poln koš na naše glave, in to ne vsled kakega povoda. Niti ene osebe, niti enega kraja, niti enega djanja, niti ene priče ni vedel imenovati — in njegovi privrženci se drzno obrekovanja dolžiti slovenske profesorje, ki bi bili le pod prisego izpovedali, kar so z lastnimi očmi videli in z lastnimi ušesi slišali. Ali ni to podobno znani zvijači lovljenih tatov, ki na ves glas kriče: „primite ga, primite ga“, da s tem premotijo preganjalce? Ako je mož, ki je vsled dolžnosti svojega poklica, odbijati zlobne napade na slovenski narod, z neoporečno pravico zavihate! meč obrambe, boreč se z odprtim vizirjem, bil obsojen na stotine goldinarjev, ker je bajé udarec njegov pregloboko zaletel v nasprotnikovo mečo, vprašam: katera kazen bila bi prestra za napadovalca časti neomadeževanih ljudi, ki svoje djanje zavrhvi brez povoda, iz gole razposajenosti, skrivaje se prekanjeno v zavetne kote, ki mu jih ponuja tiskovna postava? In gledé takega junastva, rekel mi je državni pravnik, „da se ne more s privatno tožbo vsled stilizacije članka na podlagi zakona nič opraviti“.

In v oči gled tako žaljenega mojega pravnega četa naj bi bil molčal, ko je „Corriere“ s svojim varovancem vred si izposodil še moje ime, da bi z njim nakitil svoj trijumfalni voz? In kolega, koji se družu s takim listom, hoče se spelovati na kolegijalne ozire, ko krje z mojim imenom neresnične izpovedbe?

A. Santel

Nismo sami!

Ze od meseca junija lanskega leta trudili so se irredentovski in lahonski listi na vso moč, da bi vse svoje čitatelje in somišljenike nahujškali proti zatoženemu uredniku smrtno označenemu „Nove Soče“. Ti listi so z dobro premišljeno zlohotnostjo vršili tak nepošteni posel, ker računili so na to, da ljudski sodniki, ki bodo sodili urednika, se izberó iz srede njihovih čitateljev in pristadev.

Ali so imeli stvarne uzroke, da so se že naprej toliko trudili za obsodbo zatoženega urednika? Nikakor! saj tožitelj ni nikjer prijavil in spoštovan, tudi v njihovi sredi ne. Upravki imajo politički cilj in tudi tak namen. V Gorici so se začele razmere čedalje bolj obračati nam Slovincem v korist; lahonska oblastnost, šopirnost in mogočnost gine večno bolj od dne do dne. Slovinci smo postali v Gorici čim večji, s katerim so začeli resno računati celo isti, ki so ga malomarno prezirali še pred par leti.

Da imá za tuk preobrat velike zasluge naše edino narodno glasilo v Gorici, to vedó nasprotniki prav dobro. Zato je pa tudi njihova jeza proti niemu nepopisna! Toda le redko se upajo proti na dan s svojo jezo, kajti „Soča“ moč je veliko uplonejša in večja od njihove srčnosti; oni potrebujejo vas Slovence, mi brez njih pa prav lahko izhajamo.

Njih kakó srčno radi bi škodovali našemu listu, ako bi mogli, to se je pokazalo pri mnogih prilikah; toda svojega namena niso dosegli nikdar.

Babsch-eva tožba prišla jim je kakor nulaš. Ves svoj uplir, vso zlost, zakulisno mogočnost in skrivno spletkarstvo raznih sorodnih si žiljev spravili so v živahn tok proti „Novi Soči“ v korist velikomakemu profesorju. Babschevo zastopništvo je prevzel židovski odvetnik dr. Graziadio Luzzatto, sin znan „Corrierove“ urednice, kateri je šel z največjim ognjem na delo.

Naši narodni nasprotniki so si skrivaj radostno meli roke, češ: Zdej ga (urednika) imamo v pesteh, dajmo mu, da si za vselej zapomni dan 22. aprila 1893. V svoji strastnosti postali so slepi, češ: par takih udarcev, pa bo pri kraju s „Sočo“, in rečeni bomo njegovi upliva, kateri imá v namtu in na deželi.

Kakó grotno se motijo! Naši nasprotniki doslej najbrže niso še pomislili na to, da „Soča“ je last vsega naroda, ki je doslej dokazal se pri vsaki priložnosti, kakó zna z največjo odločnostjo, estrajnostjo in požrtvovalnostjo braniti svoje narodne svetinje in svoje imetje.

In kakor vselej, takó je zavedni narod naš na Goriskem pokazal tudi pri tej priložnosti, da umé sedanjji resni položaj in da hoče na najsijsajnejši način povedati celomu svetu, da kdor sovražno nastopa proti „Soči“, napoveduje s tem boj vsemu slovenskemu prebivalstvu te dežele.

Zaplemba.

Današnja prva izdaja za Gorico bila je zaplenjena zaradi obširnega članka „Nismo sami“, v katerem smo opisovali veselje naših narodnih nasprotnikov zaradi obsodbe našega urednika, ter sočutje, katero nam od vseh strani izkazujejo slovenski rodoljubi. Dalje smo natisnili izkaz došlih darov v pokritje tožnih stroškov; vseh doneskov je nad 250 glt.

Domače in razne novice

Iz Tolmina dne 10. maja 1893.

„Bojim se skoraj, da me kedo ne prehití s poročilom o zadnji veselici naše čitalnice. Tu pri nas je vse nekako zamotano in polno osebnih uprašanj, zato se brž ko ne kedo najde, ki bi stvar iz tega stališča osvetljeval. Skoda bi bilo! Kdor ljubi domače petje in glasbo, pozabil je pač na vsako drugo malenkost, ter se iskreno radoval nad uspehom, katerega je čitalnica dosegla s svojim koncertom. — Kraki moški zbor kot motto „Oj ti moj dom“ Vašakov pel se je malo boječno in negotovo. Tem krepkejše geslo ostani mlademu čitalniškemu pevskemu zboru za naprej! Čveteroročno simfonijo za piano iz Viljem Tella Rossinijevega izvajali ste ga. Brannova, ki je kot izučena konservatoristinja delala čast svojí šoli, in dražestna g. ca. Marija Gianolova, ki je, dasi skoro brez šole, tekmovala po bogati svoji naravni nadarjenosti s prvo. Mojstersko proizvedla je g. ca. Gabrijela Mrakova, operna pevkinja, ki biva za kratak čas v naši sredi, milotinko drugo Grbičevó in „Ljubezni sreča“ Sucherjevo. Pozdravljamo vrlo umetnico najiskrenjeje v svojej domovini ter zahvaljamo se ji na užitku, koji nam je podala!

Navdušil je mešani zbor „Yenec Vodnikovih pesmij“, katerega je izbornó spremljal na piano g. Feliks Kováčič. Ako se ne oziram na manjše nedostatke, priznavati moramo pevcem in pevkinjam izredno pridnost, še bolj pevovoduju g. nadučitelju Sircu. „Nocturno“ Hirschlerjevo za gosli in piano prednašala sta dobro g. učitelj Satler, ki obeča postati odlična moč naše čitalnice, in domoljubna gospa Ilka Devetakova. Precej težki moški zbor Ravnikarjev „Za gore solnce mi zahaja“, kakor čveterospava „Tam gdje stoji“ Lisinskoga in „Moja rožica“ Nedvedova niso izpali povsem gladko. A treba je pomisliti na to, da se je pevski zbor čitalnice sestavil pred kratkem, da se pravi glasovi pridobé šele po dolgotrajnem vežbanji in da se konečno tudi te točke za-

voljevale. Ves večer vzbujati je moral zadovoljstvo in nadejo, da se polagoma vse naše pevске in družbens moči zložé v pravem narodnem središču, v Čitalnici. In če to ne, ostaja nam vendar nadeja, da vzstraja čitalnica za pričeti poti, razvija svoje moči, izvežba novih in ne gledé na različne pokrite in preteče zapreke podá še mnogokrat kaj enakega sebi v prospeh in probujo neodvisnega tržanstva“.

Iz beneške Slovenije, dne 7. velikega travna.

Gospod urednik! Povedali ste, da je dne 22. preteklega mesca gorel na Matajurju velik kres v proslavo srebrne poroke italijanske vladarske dvojice, a to vam ni bilo sporočeno, da je bil ta kres povod grozne smrti dveh mladih mož iz Marsina.

Žalostni dogodek je ta-le. Brata Štefan in Anton Kukovac iz Marsina, stara od 30 do 35 let, neozenje, sta se pogodila z zastopnikom županstev svetopeterskega okruga, da pripravita na vrh Matajurja 80 bremen vejevja za 80 lir. Pred zažiganjem bi se imelo politi vejevje z jednim hektolitrom kamnenga olja (petrolija) in kres bi bil gotov. Brata sta torej hodila sekati drva v „Bruna“, srep kraj, kjer se dvigajo skoro navpično strma „čela“ (pečine) strašansko visoko nad Nedizjo. Nekega dne sta nesla seboj živež za celi dan in tudi za večerjo in sta rekla doma: „Nocoj ne prideva domú bova ob noč v kaki koči (planinskem hlevu) nad Gabrjem (blizu vrhunca Matajurja).“ Njun starejši brat je bil poprejšnji dan po opravkih v Kobaridu in je tudi tam gori prenočil. Po noči se mu je sanjalo, da sta mu oba brata podajala roko, kakor da bi se poslavljala od njega. On je prišel domú drugi dan pod noč. Takó j je prašal ženo, kje sta brata. Ona je rekla: „Sta sta stita drva za kres; nocoj ne prideta domú, vzela sta tudi večerjo seboj. On pa: „Bojim se, da bo kaj huđeega.“ In dasi se je že tola delala, je šel k jeduo uró oddaljonim kočam nad Gabrje in res: tam gori ni našel bratov. Drugi dan je sklical ljudi, kateri so ju šli gledat v „Bruna“.

Našli so ju, toda oba mrtva. Na zamrznjenem ledu se je moralo jednemu spodrsniti, drugi mu je najbrže hotel pomagati, a zdrčala sta oba po pečinal. Bila sta čez jeden kilometer niže od kraja, kjer sta napravljala drva. Jeden je bil zapet na nekem grmu v takem kraju, da se nikakor ni moglo do njega. Morali so nekega moža zvezati v vivjo in takó na vrvi spustiti ga dol k mriču, da ga je od tam spravil. — Pač bridka osoda! Slovenec prireja kres vladarjem v proslavo, a pri tem — umira!

Umeje se, da se prežalostni ostali brat ni dalje zmenil za drva, niti za kres, niti za onih 80 lir. V soboto dne 22. malega travna je pa vendarle gorel kres na Matajurju. Zastopnik županstev je namreč hitro šel v vas Matajur in se je tamkaj pogodil z drugimi ljudmi, kateri so z družega kraja nauesli drva na vrh gore.

Vabilo. — Društveniki „Slovenskega bralnega in podpornega društva v Gorici“ se vabijo k izrednemu občnemu zboru, ki bo vsled odborovega sklepa z današnjega dne v nedeljo 28. maja ob 1½ mi popoldne v pritlični dvorani Marzinijeve gostilne, Via Mercato 12, z jedino točko dnevnega reda: prememba pravil v smislu sklepa zadnjega občnega zbora. V Gorici, 11. maja 1893. Dr. A. Gregorčič, predsednik.

Veselicca, katerega je nameravalo prirediti tukajsnje podporno društvo prihodnjo nedeljo, se je prenesla vsled neprevidnih zadržkov na nedeljo 28. t. m., ko bo imelo društvo jako važen občni zbor za delavce iz okolice, ki želé pristopiti k društvu. Društvenike in nedruštvenike opozarjamo na občni zbor na veselico.

V Zagrebu bo 19. t. m. volitev za sabor v I. volilnem okraju, v katerem imajo uradniki številno večino. Neki uradni list je zagotavljal, da vlada je pravična tudi uradnikom, katerim pusti popolno svobodo glasovanja. Na to se je oglasila združena opozicija z zahtevó, naj vlada pravovoveljavno zagotovi tako svobodo. Ako tega ne stori, se opozicija ne udeleží volitve, a ves svet naj bo vedel, kaki odnošaji vladajo na Hrvaškem.

Tolminski okrajni glavar grof Marenzi šel je na daljši odpust. Kot vodja okrajnega glavarstva pride v Tolmin g. c. kr. okrajni komisar Cumanar iz Gorice. Ta odpust imá politiske uzroke. Gospodu glavarju voščimo, da bi prav dolgo užival sladkosti in blagosti počitnic.

Razglas! — Dne 1. maja t. l. ob 10. uri predpoldne je bilo v deželni hiši šesto srečkanje deželnih obligacij izdanih leta 1888.

Izdirebale so se naslednje:
Vrsta A. št. 146 za 1000 glt.
" " " 26 " 500 "
" " " 48 " 100 "
Vrsta B. št. 76 za 1000 glt.
Deželna denarnica izplača te oblige-cije dne 1. avgusta t. l. v nominalnih zneskih proti povrnitvi dotičnih obligacij in tistih odrezkov, kateri še ne iztekó 1. avgusta t. l.
Obligacija vrsta B št. 36 za 100 glt. izzrebana dne 1. maja 1892. ni bila še realizovana od dotičnih strank.
Deželni odbor,
deželni glavar Coronini.

Ustanovljen 1. 1767 Johann Jakob Samassa.

ALBERT SAMASSA

c. in kr. dvorni zvonar
v Ljubljani

Harmonični in melodični glasovi z izborne pripravo za zvonjenje. Zvonove do 40 centov more zvoniti en sam mož. Čista kovina s srebrobelo bliščobo. Močan, čist glas. — Garancija pet let.

Cerkvene priprave iz masivnega bron: svečniki, lustri, svetilke, oltarni križi, kánonske tablice, lonci za cvetlice itd., dalje gasilnice, pumpe, ograje pri studecah, ventili, itd.

Obéme in požarne straže dobé naročila tudi na obroke.

Ceniki brezplačno!

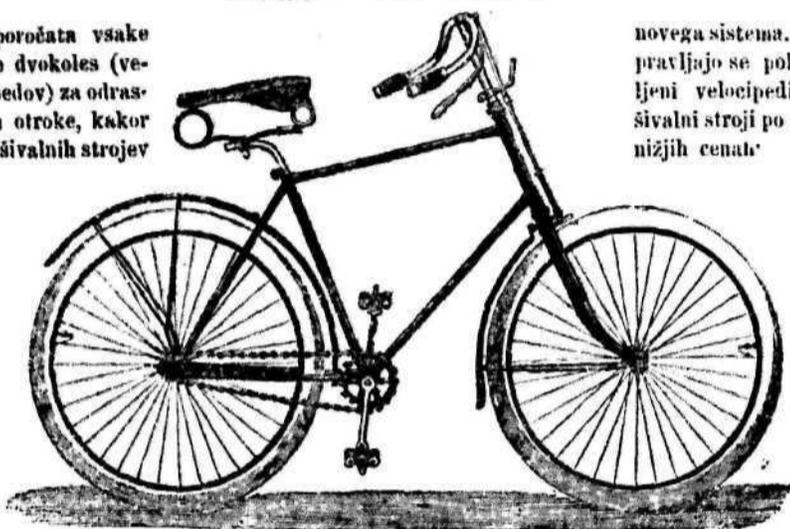
Štiri častne diplome.

21 svetinj.

SAUNIG & DEKLEVA

v Gorici — Nunska ulica št. 14

prporočata vsake vrste dvokoles (velocipedov) za odrasle in otroke, kakor tudi šivalnih strojev

novoga sistema. Popravljajo se pohabljeni velocipedi in šivalni stroji po najnižjih cenah

Vsi storji za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo!

Mlatilnice, čistilni mlini za žito izbiralnice, slamoreznice. Avtomatični aparati proti peronospori. Tlačilnice za grozdje in olive. Tlačilnice za sadje, aparati za kletarstvo.

Pumpe za vse svrhe in v obče

vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo v najraznovrstnejših najboljših uredbah prodaja

Ign. Heller, Dunaj

Praterstrasse N. 78

Bogato ilustrovani katalogi v nemškem, slovenskem in italijanskem jeziku gratis in franko.

Cene zopet znižane.

Prekupci dobé izdaten popust.

Visoko provizijo

pri dobri uporabi tudi stalno plačo damo zastopnikom za prodajanje postavno dovoljenih srečk na obroke. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom:

An die Hauptstädtische-Wechselstuben-Gesellschaft Adler & Comp. in Budapest.

Clement Rubbia

urar v Semeniški ulici št. 8 v Gorici

prodaja prav dobre ure budilke (Wecker) z enoletnim zagotovitvom po poštnem povzetju in poštnine prosto po 2 gld. 80 kr. — Prodaja tudi druge stenske ure in veržice. Sprejema v popravo vsakorsne ure zagotavlja vestno delo, točno postrežbo in zmerne cene.

Kvizdor Že več let preskušano domače sredstvo proti bolečinam.

Cena cele steklenice 1 gld. pol stekl. 60 kr. dobiva se v vseh lekarnah.

Pazi naj se na varstveno znamko in zahteva izrecno iz Kreisapothekes Kronenb. Wien

Čista krv

zdravje!

Razne bolezni, lišaji, spuščaji, blodost, splošna utrujenost, slabost, se izgubijo pri zdravi krvi. Mi jamčimo za gotovi vseh pri uporabljanju naše metode.

Pri vprašanjih je priložiti povratno marko.

„Office Sanitas“, Paris 30 Faubourg Montmartre.

NAJVEČJA IN NAJBOLJŠA ZALOGA

Nagrobnih vencev in trakov za vence.

Nadalje umetne cvetlice, vence za neveste, rože za cerkve, paramente, vence iz kovine in porcelana, palme, cvetke za nove maše in poroke, rakve, mrtvaške oblike, pregrinjala in blazinice, venčne tance, čevlje, nogavice, papir in druge reči za olepšanje rakev, zlate i srebrne črke, prave voščene sveče (Kopačeve) itd. itd.

Naročila od drugod se točno in vestno izvršujejo in sicer po poštnem povzetju.

Vse po najnižih cenah priporoča

K. Riessner i Sin

v nunski ulici št. 10. v GORICI.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

zavaruje

človeško življenje

po vseh kombinacijah

mного ugodneje, ko vsaka druga zavarovalnica.

Členi banke „Slavija“ imajo brez posebnega plačila pravico do dividende, katera je doslej iznašala po 10%, 20%, 25% in jedno leto celo 48%.

Za škodo izplačala je doslej banka „Slavija“ čez devet milijonov goldinarjev. — Po svojih rezervnih in poroštvenih fondih more se meriti z vsako drugo zavarovalnico.

Kako koristno in potrebno je zavarovanje življenja, dokazujejo naslednje

primere:

1. Helena Avbeljnova, kramarica v Ljubljani, zavarovala se je dne 5. maja 1884. Do svoje smrti dne 15. februarja 1885 uplačala je 35 gld. 54 kr. zavarovalnine; banka „Slavija“ pa je izplačala njenim dedičem 1900 gold.
2. Dr. Fran Ambrožič, mestni zdravnik v Ljubljani, zavaroval se je dne 30. januarja 1875. Do svoje smrti dne 11. februarja 1891 uplačal je 1352 gld. 52 kr.; banka „Slavija“ pa je rodbini njegovej izplačala 3000 gld.
3. Ivan Zor, c. kr. brzojavni kontrolor v Ljubljani, zavaroval se je dne 10. decembra 1871. Do svoje smrti dne 8. februarja 1885 uplačal je 1393 gld. 92 kr.; banka „Slavija“ pa je izplačala njegovej rodbini 3000 gld.
4. Miha Seruč, uradnik v Trstu, zavaroval se je dne 30. novembra 1878. Dasi je do svoje smrti dne 14. julija 1889 uplačal la 80 gld. 16 kr., prejeli so dediči njegovi od banke „Slavije“ 1200 gld.
5. Marija Lenčkova, posestnica na Blandi ob Savi, zavarovala se je dne 5. maja 1870. Ko je umrla dne 24. maja 1882, izplačala je banka „Slavija“ dedičem njenim 5000 gld., da si je bilo uplačane zavarovalnine le 2292 gld. 16 kr.
6. Ivan Vlah, posestnik v Jušičih, zavaroval se je dne 25. novembra 1888 za 1000 gld. in dne 30. aprila 1890 zopet za 1000 gld. Na obe zavarovanji uplačal je do svoje smrti dne 13. januarja 1892 vsega vкуп 192 gld. 16 kr.; dediči njegovi pa so prejeli od banke „Slavije“ 2000 gld.
7. Ivan Železnikar, urednik „Slov. Naroda“ v Ljubljani, zavaroval se je dne 30. junija 1882 za 1000 gld. Do svoje smrti dne 26. januarja 1891 uplačal je 381 gld. 60 kr. „Slavija“ pa je izplačala dedičem 1000 gld.
8. Peter Budnar, c. kr. poštni oficijal v Ljubljani, zavaroval se je dne 10. maja 1876. ter je do svoje smrti dne 10. aprila 1892 uplačal 597 gld. 19 kr. Banka „Slavija“ izplačala je pa rodbini njegovej 1500.
9. Andrej Velikajne, gostilničar v Hirskej Bistrici bil je zavarovan od 15. dne maja 1880 do 3. dne junija 1887 in je v tej dobi uplačal 364 gld. 80 kr.; banka „Slavija“ pa je po smrti njegovej izplačala udovi 1000 gld.
10. Reza Kernova, kramarica v Cerkijah pri Kranji, zavarovala se je dne 20. aprila 1884 za 1000 gld. in banka „Slavija“ izplačala je njenim dedičem ta znesek, dasi je do svoje smrti dne 21. septembra 1892 uplačala le 241 gld. 20 kr.
11. Ernesta Jelusičeva, soproga občinskega blagajnika v Kastvu, bila je zavarovana od 5. februarja 1884 do 29. avgusta 1888 ter je v tem času uplačala 187 gld. 80 kr.; banka „Slavija“ pa je izplačala njenemu soprogu 1000 gld.

Vsa pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno generalni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani v lastni hiši, Gospodske ulice št. 12.

Prepotrebna za

Kathreiner-jeva Kneippova sladna Kava

vsako hišo

je

z okusom prave kave. Ta daje nedosegljivo prednost, da se more opustiti škodljivo uživanje čiste ali pa pomešane prave kave ter pripravljati še veliko okusnejša in pri tem zdravejša ter redilniša kava. — Nepresegljivo kot primes k pravi kavi. Jako priporočljivo za ženske, otroke in bolnike. Ponarejanj treba se je skrbno ogibati. — 1/2 kila po 25 kr. Dobiva se povsod.

Edino pravo v belih paketih s podobo župnika Kneippa kot varstvena znamka.